

**Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland****Datum ingekomen vragen** : 13 december 2022**Datum GS-besluit** : 31 januari 2023**Vragen nr. 122**

Vragen van **mw. J.M.E. de Groot** (SP) over het toevoegen van extern aangekocht ammoniak aan het productieproces van Olam Cocoa BV en de invloed van deze ammoniak op de gezondheid van natuur en inwoners van de Zaanstreek.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 13 december 2022 door het lid van Provinciale Staten, **mw. J.M.E. de Groot** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

**INLEIDING VRAGEN**

In het Noordhollands Dagblad van 13 december 2022 lazen we twee artikelen<sup>1,2</sup> over Olam Cocoa BV. In de artikelen wordt beschreven dat Olam Cocoa BV vele tienduizenden kilo's ammoniak inkoopt om deze toe te voegen aan het productieproces voor cacaopoeder. Deze cacaopoeder wordt gebruikt om de Oreo-koekjes zwarter te maken. In de artikelen wordt tevens beschreven dat de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied van de toevoeging van de aangekochte ammoniak op de hoogte was en is, maar dit op verzoek van Olam verborgen hield en houdt. De enorme ammoniakuitstoot van Olam heeft een onmiskenbare invloed op de Noord-Hollandse natuur. Alhoewel deze uitstoot volgens de directie van Olam en GS van Noord-Holland met 85% is teruggebracht, komen de artikelen in het Noordhollands Dagblad als een schok. Indien het gestelde in de beide artikelen juist is, is het bedrijf Olam Cocoa BV en zijn rechtsvoorgangers jarenlang onverantwoord met de gezondheid van de Noord-Hollandse natuur en de inwoners omgegaan.

**INLEIDING ANTWOORDEN**

Er zijn verschillende overheidsinstanties die Olam Cocoa controleren op het naleven van de regelgeving. Elk van deze instanties heeft eigen bevoegdheden. Zo ziet de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) toe op de voedselveiligheid in Nederland, voert de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) – namens de provincie Noord-Holland – de regulering, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet natuurbescherming (Wnb) en voert de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) – namens de gemeente Zaanstad – de regulering, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

De twee artikelen van 13 december 2022 in het Noordhollands Dagblad over het inkopen van tienduizenden kilo's ammoniak door Olam Cocoa BV om deze toe te voegen aan het

<sup>1</sup> [https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/DMF20221212\\_57655481](https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/DMF20221212_57655481)

<sup>2</sup> [https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20221212\\_58526648](https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20221212_58526648)

productieproces voor cacaopoeder bevat onjuiste informatie. De NVWA, de OD NZKG en de OD NHN hebben ook gereageerd op deze onjuiste informatie.

Onjuistheden:

- In het artikel wordt gesteld dat er ammoniak wordt toegevoegd in het productieproces van Oreo-koekjes. Dit klopt niet. Er wordt namelijk ammonia (een verdunde ammoniak-oplossing) en ammoniumcarbonaat (een zuurteregelaar) toegevoegd.
- Ammoniumcarbonaat is een Europees goedgekeurde zuurteregelaar met een E-nummer (E503) dat is toegestaan in vrijwel alle soorten levensmiddelen. Ammoniumcarbonaat staat ook in de ingrediëntenlijst op de verpakking vermeld. De NVWA controleert dit.
- De ammonia en ammoniumcarbonaat wordt in het productieproces omgezet naar ammoniak. De ammoniak wordt uitgestoten via schoorstenen (met toevoeging van reinigingstechnieken) naar de buitenlucht. Uit het toezicht van de OD NZKG blijkt dat Olam Cocoa voldoet aan de wettelijke emissienormen voor ammoniak. De OD NZKG heeft ook het effect op de leefomgeving van de emissies van de stof ammoniak door Olam Cocoa onderzocht. Hieruit blijkt dat er in de omgeving van Olam Cocoa geen sprake is van vergiftigende omstandigheden.
- In de artikelen wordt de suggestie gewekt dat de OD NZKG informatie achter zou houden. Ook dit is onjuist. Emissies, waaronder die van ammoniak, zijn altijd openbaar geweest. Wat de OD NZKG bij de publicatie van de vergunning van Olam niet openbaar heeft gemaakt, zijn de interne processen en de daarbij gebruikte hulpstoffen van Olam, in verband met de bedrijfs- en concurrentiegevoeligheid. Er is geen sprake van geheimhouding van emissies.

#### **VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN**

##### **Vraag 1:**

Bent u ervan op de hoogte dat Olam Cocoa BV, een van de grootste ammoniakuitstoters van Nederland, ammoniak inkoopt om dit op te slaan en te gebruiken in het productieproces teneinde zwart cacaopoeder te maken voor de productie van Oreo-koekjes? Sedert wanneer bent u daarvan op de hoogte? Hebt u ooit op het punt gestaan handhavend op te treden?

##### **Antwoord 1:**

De gemeente Zaanstad is het bevoegd gezag. Overigens geven de verschillende toezichthouders aan dat het artikel onjuiste informatie bevat. Zie onder meer de inleiding op de antwoorden en: <https://odnzk.nl/reactie-od-nzkg-op-olam-artikel-noord-hollands-dagblad/>.

##### **Vraag 2:**

U hebt geen natuurvergunning kunnen afgeven voor Olam Cocoa BV. Waarom heeft Olam geen natuurvergunning gekregen? Kunt u dit uitgebreid beschrijven?

##### **Antwoord 2:**

De OD NHN heeft namens ons college op 11 januari 2022 geweigerd Olam Cocoa een vergunning te verlenen op grond van de Wet natuurbescherming, omdat er geen vergunningplicht is (zogenoemde 'positieve weigering'). Er is geen vergunningplicht, omdat er geen toename is van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie voor Olam Cocoa. Een uitgebreide beschrijving van de beoordeling van de aanvraag van Olam Cocoa voor een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vindt u in het besluit dat is toegevoegd als bijlage (OD.299683).

**Vraag 3:**

U hebt meerdere malen aan Provinciale Staten gemeld dat u niet het bevoegd gezag bent om bij Olam handhavend op te treden. Dit omdat de OD NZKG in dit geval voor de gemeente Zaanstad werkt. Kunt u uitgebreid beschrijven wat u in het onderhavige geval wél kunt doen voor de Noord-Hollandse natuur en de gezondheid van de inwoners?

**Antwoord 3:**

Voor de inrichting Olam Cocoa BV in Koog aan de Zaan is ons college bevoegd gezag op grond van de Wnb (het onderdeel 'natuur') en de gemeente Zaanstad bevoegd gezag op grond van de Wabo (het onderdeel 'milieu' en 'overig'). De OD NHN voert de vergunningverlenings-, handavings- en toezichtstaken (VTH) in het kader van de Wnb uit namens ons college. De OD NZKG voert de VTH-taken in het kader van de Wabo uit namens het college van burgemeester en wethouders van Zaanstad. Gezamenlijk, vanuit ieders bevoegdheid, beschermen deze instanties de natuur en het milieu en verbeteren ze de leefomgeving voor de omwonenden van Olam Cocoa.

De huidige situatie geeft ons college geen aanleiding om in te grijpen bij Olam Cocoa voor zover dat binnen onze bevoegdheden ligt. Zo zijn onder meer de emissies van ammoniak en stikstofoxiden en de geurbelasting fors omlaag gebracht doordat Olam Cocoa een thermische naverbrander en DeNOx-installatie heeft gerealiseerd op basis van de aangescherpte normen in de omgevingsvergunning van 31 maart 2021. Omdat de laagst vergunde emissies het uitgangspunt zijn voor de toegestane situatie in het kader van de Wet natuurbescherming, vormt dit dus ook het kader voor Olam op grond van de Wet natuurbescherming.

Daarnaast heeft de OD NZKG in 2021 het effect van de uitstoot van Olam Cocoa op de leefomgeving laten onderzoeken. De uitkomst hiervan is dat voor alle stoffen, waaronder ammoniak, wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarden en – daar waar beschikbaar – aan de strengere gezondheidkundige advieswaarden van de World Health Organisation (WHO). Voor onder meer ammoniak zijn de concentraties in de omgeving van Olam Cocoa zo laag dat de GGD Zaanstreek-Waterland geen gezondheidseffecten verwacht.

**Vraag 4:**

U stelt in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken te gaan voor gezondheid en een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. In hoeverre vindt u dat u in het geval van de onderhavige kwestie bij Olam de gezondheid van de inwoners van de Zaanstreek voldoende beschermd te hebben? En wat vindt u van het woon- en vestigingsklimaat in de Zaanstreek en met name in de buurt van Olam? Vindt u het woon- en vestigingsklimaat aantrekkelijk? Zo nee, wat gaat u bijdragen aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat in de Zaanstreek en hoe gaat u uw invloed inzetten voor de gezondheid van de inwoners?

**Antwoord 4:**

Uit onderzoek in opdracht van de OD NZKG blijkt dat er geen sprake is van vergiftigende omstandigheden en uit advies van de GGD Zaanstreek-Waterland blijkt dat de concentraties van ammoniak in de omgeving van Olam Cocoa zo laag zijn dat er geen gezondheidseffecten worden verwacht. Door de realisatie van een naverbrander en DeNOx-installatie is de geurbelasting ook afgenomen.

Het woon- en vestigingsklimaat in de Zaanstreek kenmerkt zich door een van oudsher bijzondere mix van wonen en werken. Traditioneel is de voedingsmiddelenindustrie als economisch cluster goed vertegenwoordigd in de streek. We ondersteunen het vestigingsklimaat door onder meer in te zetten op een gezonde leefomgeving.

#### Vraag 5:

Meerdere Natura 2000- gebieden hebben veel last van de ammoniakuitstoot van Olam. Natuurvrijwilligers werken zich een slag in de rondte in de diverse polders rond Zaanstad om natuurverbetering (en in elk geval geen verslechtering) voor elkaar te krijgen. Wat zal uw extra inzet zijn om de natuur en biodiversiteit in de Zaanstreek ingrijpend te verbeteren? Kunt u Olam (en Cargill), die piekbelaster is, aanpakken? Immers, het is uw taak om ervoor te zorgen dat de stikstofuitstoot daalt.

#### Antwoord 5:

De bijdrage van Olam Cocoa aan de stikstofdepositie in de gebieden rond Zaanstad is relatief beperkt. Op basis van beschikbare data wordt de stikstofdepositiebijdrage van de gehele voedings- en genotsmiddelenindustrie in de gebieden rond Zaanstad ingeschat tussen de 1,1% en 5,0% (zie tabel). Hieronder bevinden zich ook de vele andere in Zaanstad gevestigde industriële voedingsbedrijven zoals Cargill, Duyvis, United Biscuits, Tate & Lyle, Ahold Delhaize Coffee.

| Natura 2000-gebied  | Aandeel stikstofdepositie levensmiddelenindustrie | Aandeel stikstofdepositie agrarische sector | Aandeel stikstofdepositie wegverkeer |
|---------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------|
| Kalverpolder        | 5,0%                                              | 28%                                         | 9%                                   |
| Oostzanerveld       | 1,5%                                              | 31%                                         | 10%                                  |
| Wormer & Jisperveld | 1,4%                                              | 27%                                         | 7%                                   |
| Twiske              | 1,1%                                              | 31%                                         | 10%                                  |
| Polder Westzaan     | 1,3%                                              | 30%                                         | 9%                                   |

*bron: inschatting op basis van Aeries Monitor 2022 PNH*

Agrarische en industriële bedrijven in de buurt van Natura 2000-gebieden moeten op korte termijn de stikstofuitstoot grotendeels of geheel reduceren. Hiervoor zijn wij in gesprek met deze zogenaamde piekbelasters over hoe de stikstofuitstoot fors wordt gereduceerd. Op dit moment voeren we een onderzoek uit naar de industriële piekbelasters stikstof in Noord-Holland, hieronder valt ook Olam Cocoa. In het onderzoek wordt in kaart gebracht wat de industrie heeft bijgedragen aan stikstofreductie in het verleden en wat verwacht mag worden van de industrie vanuit het wettelijk kader voor de toekomst. Het wettelijk kader bestaat uit beleid in het kader van de energietransitie, milieu wet en -regelgeving en het Schone Lucht Akkoord.

Daarnaast heeft de OD NZKG op 31 maart 2021 namens de gemeente Zaanstad een omgevingsvergunning milieu verleend aan Olam Cocoa. In dit kader heeft Olam Cocoa een naverbrander en DeNOx-installatie gerealiseerd en zal nog verdere investeringen doen om de emissies verder te beperken.

Verder overweegt de OD NZKG, namens de gemeente Zaanstad, op basis van in 2022 uitgevoerde metingen in 2023 de emissienormen van onder meer ammoniak en stikstofoxiden voor Olam Cocoa verder aan te scherpen. Vanwege een gelijk speelveld wordt Cargill op een vergelijkbare wijze benaderd door de OD NZKG. Om deze reden is er ook afstemming tussen de

Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en de OD NZKG over de vestiging van Olam Cocoa in Wormerland waarvoor ODIJ de VTH-taken uitvoert.

**Vraag 6:**

Vindt u het verstandig dat u het bevoegd gezag wordt over de cacaobedrijven in de Zaanstreek? Hebt u dan meer armslag om handhavend op te treden? Tot dusver ligt het bevoegd gezag over de cacaobedrijven in de Zaanstreek bij de gemeenten Zaanstad en Wormerland, die elk gebruik maken van een andere Omgevingsdienst. Is het mogelijk om de cacaobedrijven, die elk aan een andere zijde van de Zaan liggen, als BRZO- bedrijf samen te voegen en onder het toezicht van één Omgevingsdienst te brengen? Garandeert een dergelijke samenvoeging een beter toezicht, bijvoorbeeld omdat de provincie Noord-Holland dan het bevoegd gezag wordt?

**Antwoord 6:**

Nee.

De OD NZKG voert namens de gemeente Zaanstad de VTH-taken voor milieu uit voor de cacaobedrijven in de gemeente Zaanstad. In Wormerland voert de ODIJ namens de gemeente Wormerland de VTH-taken voor milieu uit voor Olam Cocoa. Voor de Wet natuurbescherming voert de OD NHN namens ons college de VTH-taken uit.

Om een gelijk speelveld te creëren voor bedrijven en inwoners in Noord-Holland volgt de OD NZKG dezelfde aanpak bij Cargill en Olam Cocoa in Zaandam én is er afstemming tussen de ODIJ en de OD NZKG voor aanpak van de vestiging van Olam Cocoa in Wormerland. Meer algemeen stellen de vier omgevingsdiensten die actief zijn in Noord-Holland in 2023 gezamenlijk een uniform VTH-beleidskader op voor heel de provincie. De uitvoering van de VTH-taken wordt dus al afgestemd.

De wet (Wabo en het Besluit omgevingsrecht (Bor)) bepaalt of het college van Gedeputeerde Staten of burgemeester en wethouders bevoegd gezag is voor een inrichting. Een bedrijf wordt als één inrichting in de zin van de Wet milieubeheer gezien indien sprake is van voldoende technische, functionele en organisatorische samenhang. Daarnaast mag de onderlinge afstand tussen de onderdelen niet te groot zijn. Hiervan lijkt geen sprake te zijn.

Als de twee vestigingen van Olam Cocoa in Zaanstad en Wormerland als één Brzo- of RIE-inrichting zouden moeten worden beschouwd, dan wordt ons college het bevoegd gezag op grond van de Wabo en voert de OD NZKG namens ons de VTH-taken uit. Voor de Wet natuurbescherming wijzigt er niets.

In beginsel gelden er voor Brzo-/RIE-bedrijven meer regels. Voor de branche cacaobedrijven geldt echter al een intensief niveau van regulering, toezicht en handhaving vanwege de grote bestuurlijke en maatschappelijke aandacht. In deze situatie is niet te verwachten dat een wijziging van bevoegd gezag leidt tot een verdere intensivering van het huidige al zeer intensieve niveau van regulering, toezicht en handhaving door de omgevingsdiensten.

**Vraag 7:**

In hoeverre kunt u invloed uitoefenen om bij zowel de Omgevingsdiensten, de ILT en de RVO een stringenter toezicht op de cacaobedrijven van de Zaanstreek in te zetten? In hoeverre kunt u tornen aan de afgegeven vergunningen van deze cacaobedrijven? Graag ontvangen wij uw uitgebreide beschrijving.

**Antwoord 7:**

We kunnen niet 'tornen' aan onherroepelijke vergunningen van cacao-bedrijven die zijn afgegeven door andere overheden. In het proces van vergunningverlening hebben belanghebbenden verschillende rechtsmiddelen – zienswijze, bezwaarschrift, beroep – tot hun beschikking gehad.

Via interbestuurlijk toezicht zien we er daarnaast op toe dat gemeenten hun VTH-taken (laten) uitvoeren volgens de wet. In dit geval wordt daaraan voldaan. Daarnaast werken we samen met de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en alle betrokken partijen aan het versterken van de milieuhandhaving, toezicht en vergunningverlening om het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken.

Verder zijn de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, zoals hiervoor geschreven, in gezamenlijk overleg bezig met het opstellen van een uniform VTH-beleidskader en -strategie voor heel Noord-Holland.

**Vraag 8:**

Bent u met de SP van mening dat de wereld ook zal blijven bestaan zonder Oreokoekjes? Bent u tevens met de SP van mening dat Oreokoekjes niet tot de primaire levensbehoeften van mensen behoren? Kunt u in contact treden met Olam en in goed overleg met Olam besluiten het productieproces van het zogenaamde 'HFC Black' te stoppen?

**Antwoord 8:**

Het productieproces van Oreokoekjes vormt volgens de NVWA geen gevaar voor de voedselveiligheid, volgens de OD NZKG voldoet Olam Cocoa aan de wettelijke emissienormen ammoniak en de WHO-advieswaarden en volgens de OD NHN is er geen toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie voor Olam Cocoa en de GGD verwacht geen gezondheidseffecten door de concentraties ammoniak. Er is dan ook geen aanleiding om in overleg met Olam Cocoa te treden over het stoppen van hun productieproces. Zoals bij antwoord 5 en 7 aangegeven, onderzoeken we wel wat we van de cacao-bedrijven in de toekomst mogen verwachten als bijdrage aan de stikstofreductie.